

О.В. Заставецька
Б.Я. Федунік

Економічна та соціальна географія України

Збірник задач і вправ

8-9 класи

Тернопіль
НАВЧАЛЬНА
КНИГА
БогДан

ББК 65.04 (4 Укр) Я7
336

Рецензенти:

І.Процик — професор Тернопільського педагогічного університету ім. В.Гнатюка.

В.Сливка — вчитель географії.

Головний редактор: **Будний Б.Є.**

- 336 **Заставецька О.В., Федунік Б. Я.** Економічна та соціальна географія України. Задачі та вправи. 8-9 класи. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 1999.— 64 с.

ISBN 966-7437-45-0

У посібнику подано задачі та вправи до всіх розділів навчального курсу “Економічна та соціальна географія України”, а також методичні поради щодо їх розв’язання.

Посібник стане у добрій пригоді учням шкіл, ліцеїв, гімназій, студентам географічних спеціальностей, вчителям.

ISBN 966-7437-45-0

ББК 65.04 (4 Укр) Я7

Всі права застережені
All rights reserved

© О.Заставецька, Б.Федунік, 1999
© “Навчальна книга — Богдан”, 1999

Територія. Україна серед інших держав світу

Україна — одна з найбільших держав Європи, її площа становить 603,7 тис. км². Територія нашої держави знаходиться приблизно між 45° і 52° пн. ш., 22° і 40° сх. д., з півночі на південь простягнулась на 893 км, а з заходу на схід — на 1316 км. Загальна протяжність кордонів — 7569 км, в т. ч. 6512 км — сухопутний державний кордон.

Україна поділена на 24 адміністративні області і Автономну Республіку Крим.

1. Визначте частку території України від загальної площі: а) земної кулі; б) Євразії; в) Європи.

2. Географічний центр України встановлено у с.Добровеличківка Кіровоградської області. Визначте його географічні координати. Встановіть відстань від цього центру до: а) столиці України; б) центру області, в якій ви проживаєте.

3. Визначте, скільки часу необхідно затратити людині, яка їде з Чопа до Луганська: а) автомобілем зі швидкістю 60 км/год; б) поїздом зі швидкістю 100 км/год.

4. Встановіть площу територіальних вод України, якщо відомо, що ці води визначаються шириною 12 морських миль (22,2 км) вздовж морських кордонів.

5. Побудуйте діаграми, що відображають валовий внутрішній продукт України та інших країн. Будуйте їх у вигляді прямокутника, за основу якого прийміть чисельність населення держави (масштаб: в 1 см — 50 млн.чол.), а за висоту — виробництво валового внутрішнього продукту в розрахунку на 1 людину (в 1 см — 1000 дол.). Така діаграма носить назву знак Варзара. Користуйтеся такими даними (станом за 1991 р.):

	Україна	Німеччина	Швейцарія	Японія
Населення, млн.чол.	52,1	80,4	6,7	123,8
Валовий внутрішній продукт на 1 люд., дол.	5344	11338	15085	6088

6. Визначте частку кожної з адміністративних областей від загальної площі території України. Результати занесіть у таблицю:

Таблиця 1

***Територія Автономної Республіки Крим
і областей України***

	Площа, тис.км ²	Частка від загальної площі, %	Площа адмін. од. відносно найменшої площі
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Україна	603,7	100	
Автономна Республіка Крим	27		
Вінницька	26,5		
Волинська	20,2		
Дніпропетровська	31,9		
Донецька	26,5		
Житомирська	29,9		
Закарпатська	12,2		
Запорізька	27,2		
Івано-Франківська	13,9		
Київська	28,9		
Кіровоградська	24,6		
Луганська	26,7		
Львівська	21,8		
Миколаївська	24,6		

1	2	3	4
Одеська	33,3		
Полтавська	28,8		
Рівненська	20,1		
Сумська	23,8		
Тернопільська	13,8		
Харківська	31,4		
Херсонська	28,5		
Хмельницька	20,6		
Черкаська	20,9		
Чернівецька	8,1		1,0
Чернігівська	31,9		

7. Встановіть, у скільки разів площа кожної з адміністративних одиниць відрізняється від площі найменшої з них. (Для цього найменшу площу серед областей — 8,1 тис. км² (Чернівецька) прийmemo за одиницю і шляхом ділення на неї площ кожної з областей встановимо ці показники).

Природні ресурси

***Природні ресурси** — це всі ті елементи природного середовища, які використовуються (або можуть бути використані) в господарській діяльності людини при даному рівні розвитку продуктивних сил. За господарським значенням їх поділяють на такі групи: мінеральні (корисні копалини), природні сільськогосподарські (земельні, кліматичні), водні, рослинні, тваринні, рекреаційні (для сфери відпочинку).*

1. Користуючись таблицею 2, пригадайте, що ви знаєте про природні ресурси України. Відповідними значками позначіть вказані види ресурсів, віднісши їх тим самим до певних типів.

22. Сировинна база кольорової металургії має ряд особливостей: а) кожне родовище порівняно невелике щодо запасів, б) металу в руді міститься мало; в) в руді буває від 5 і більше корисних компонентів, тобто руди комплексні.

Поясніть вплив цих особливостей на розвиток і розміщення кольорової металургії.

23. Замість крапок вставте назви продукції проміжних стадій металургійного процесу: залізна руда ... .. прокат.

24. Для виплавлення чорного металу, крім руди, потрібні:

а) вапняк; б) [ ] , в) вода;

г) [ ] , д) [ ] .

25. Якщо основне виробництво — виплавлення сталі, то які виробництва виникають на базі:

а) основної продукції [ ] ;

б) відходів [ ] ?

26. Розміщуючи алюмінієві підприємства, орієнтуються головним чином на:

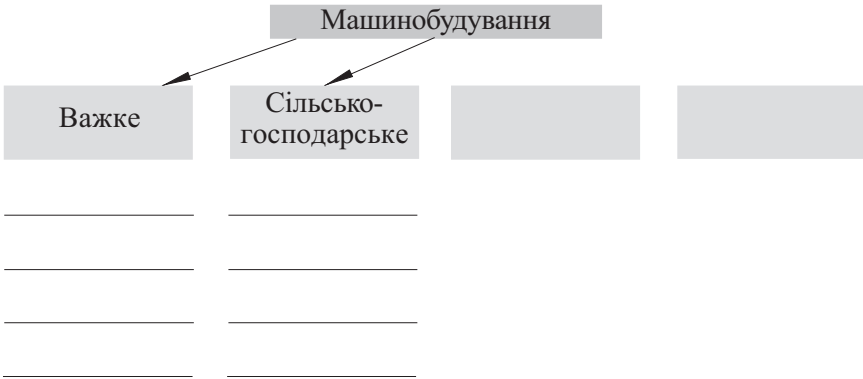
а) споживача; б) джерела дешевої енергії; в) рудну базу; г) кваліфіковані кадри?

27. Якого типу підприємства чорної металургії переважають у Придніпровському економічному районі: а) доменні; б) переробні; в) повного циклу; г) трубні?

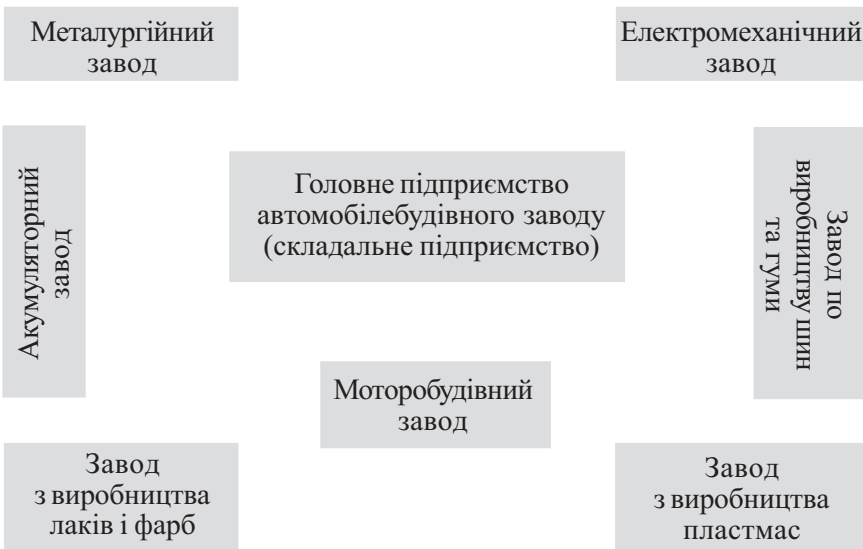
28. Який економічний район повністю забезпечений металом (чавун, сталь): а) Волинський; б) Причорноморський; в) Донецький; г) Київський.

Машинобудування

1. Закінчіть схему, конкретизуючи її прикладами.

2. Закінчіть схему зв'язків з кооперування автомобілебудівного заводу. Стрілками позначте ці зв'язки і надпишіть, яка продукція надходить на головне підприємство.

1	2	3	4	5	6
США	336,5		Швейцарія	328,8	
Швейцарія	324,8		США	185,0	
Туркменія	221,6		Молдова	158,8	
Німеччина	220,1		Казахстан	144,7	
Угорщина	189,9		Чехія	124,3	
Литва	188,7		Польща	112,2	

5. Визначте частку кожної з країн в експорті та імпорті України.

Визначте сальдо зовнішньоторгівельного балансу України з: а) Росією; б) Білоруссю; в) США; г) Швейцарією; д) Молдовою; е) Туркменією.

6. Відомо, що зовнішньоторгівельний баланс України з Австрією — 102,7 млн. дол., а імпорт — 65,7 млн.дол. Обчисліть величину експорту продукції у цю державу.

7. Експорт із України в Туреччину становив у 1994 році 115,1 млн.дол., а зовнішньоторгівельний баланс — 106,9 млн.дол. Встановіть, у скільки разів величина експорту продукції перевищує імпорт.

8. У 1994 році Україна продала за кордон товарів на суму 9708,2 тис.дол., з них 36,2 % — метали і вироби з них, 10,5 % — мінеральна сировина (руди, вугілля, нафта, газ), 10, 6 % — продукція хімічної промисловості. На яку суму продано кожний з цих видів продукції?

9. У структурі ввозу товарів з-за кордону найбільша частка припадає на такі (тис.дол.): мінеральна сировина (вугілля, нафта, газ, руди) — 5495,8; машини та устаткування — 1417,9; продукція хімічної промисловості — 940,1. Визначте частку цих товарів у загальному обсязі ввозу товарів (9989,2 тис.дол., 1994 рік).

10. Україна у 1994 році надала різноманітних послуг за кордоном на суму 1334,3 млн. дол., а отримала таких послуг на 309,4

млн.дол. Встановіть частку їх від обсягу експорту та імпорту України. Визначте, у скільки разів експорт послуг більший за їхній імпорт.

11. Встановіть, у скільки разів збільшився експорт таких товарів у 1994 році порівняно з 1992 роком:

	1992	1994	
Залізна руда, тис. т	10173,5	20487,1	
Марганцева руда, тис. т	58,2	218,5	
Прокат чорних металів, тис. т	1092,3	4358,1	
Сталеві і чавунні труби, тис. т	20,4	41,1	
Цемент, тис. т	18,6	116,7	
Тканини, тис. м	75,5	115,7	
Цукор, тис. т	0,3	44,6	
Молоко, тис. т	2,0	10,0.	

12. Визначте, у скільки разів збільшився експорт таких товарів у 1994 році порівняно з 1992 роком:

	1992	1994	
Вугілля, тис. т	776,7	2709,0	
Легкові автомобілі, шт.	2511	4140	
Ділова деревина, тис. м ³	3,7	37,2	
Синтетичний каучук, т	492	8185,7	
М'ясо і субпродукти, тис. т	2,3	58,3	

13. Обсяги прямих інвестицій в Україну в 1994 році становили 366,9 млн.дол., з них 7,2 млн.дол. — з країн колишнього СРСР. Встановіть, у скільки разів інвестиції з них менші, ніж з інших держав світу.

14. Обсяги прямих інвестицій в економіку України у 1994 році — 366,9 млн.дол., з них 23,3 % — у машинобудування:

14,2 % — у харчову промисловість. Визначте розміри інвестицій у ці галузі.

15. Найбільшими інвесторами економіки України у 1994 році були США (79,3 млн.дол.) і Німеччина (64,0 млн.дол.). Визначте їхню частку у прямих інвестиціях в економіку України.

16. Інвестиції України в інші держави світу у 1994 році становили 11,4 млн.дол. Встановіть, у скільки разів вони менші за обсяги інвестицій в Україну.

Зміст

Передмова	3
Територія. Україна серед інших держав світу	4
Природні ресурси	6
Населення	12
Господарство	19
Промисловість	22
Паливно-енергетичний комплекс	25
Металургія	31
Машинобудування	36
Хімічна промисловість	39
Лісопромисловий комплекс	42
Промисловість будматеріалів	43
Легка промисловість	45
Агропромисловий комплекс	47
Харчова промисловість	48
Сільське господарство	49
Транспорт	53
Зовнішні економічні зв'язки	59